

[Axel Ivan Pedersen.]

den hertil må søges i, at VK-partierne fremsatte ønske om, at behandlingen blev udsat, uden at der blev givet nogen nærmere motivering. Jeg skal ikke tillade mig gætterier i den anledning, men visse forlydender har været fremme om, at årsagen skulle søges i, at visse kredse, der i politisk henseende står de to partier nær, ikke var så stærkt interesseret i ejerlejligheder, som man forventede. Imidlertid skal jeg lade det ligge og i stedet søge at give en fremstilling af, hvad individuelle ejerlejligheder er, og hvad det vil bevirke at indføre systemet, herunder naturligvis også de ulemper, der følger i systemets kølvand — en omstændighed i spørgsmålet, som de to partier i deres agitation ganske har forbigået med det resultat, at der i hvert fald før TV-udsendelsen i forrige uge herskede fuldkommen misforståelse om sagen.

Det er jo ingen hemmelighed, at socialdemokratiet ikke er tilhænger af det system, der er tale om, og af årsager, som jeg senere skal nævne, kun har givet tilslutning til et lovforslag med en konkret afgrænsning af systemets anvendelse. Vor motivering for den stilling, vi har taget, må søges i den omstændighed, at vi i realiteten i over 40 år har haft et ejerlejlighedssystem praktiseret af boligforeninger eller under en eller anden selskabsform. Herigennem kan befolkningen sikre sig og har sikret sig rettigheder og fordele, der står på højde med dem, det nye system siges at ville give. Man har kunnet sikre sig mod boligspekulation og var til enhver tid, når man opfyldte sine forpligtelser, sikret mod opsigelse. Man skulle kun betale husleje fastsat efter kostpris, altså en omkostningsbestemt leje. Man har kunnet opnå en god og billig bolig, selv om familien var stor, altså børnerig i ordets egentlige forstand, og nu har man gennemført en ordning, hvorefter indskud bliver indeksreguleret. Når så hertil føjes, at der igennem det almennyttige byggeri i stor udstrækning er gennemført visse sociale foranstaltninger som børnehaver og vuggestuer, må det fastslås, at boligforeningerne har taget de sociale hensyn, som den private boligsektor i almindelighed er uinteressert i.

Det er derfor heller ikke ubegrundet at tilføje, at der hersker en udbredt tilfreds-

hed i befolkningen og kommunalbestyrelserne landet over med den virksomhed, der er udøvet. Man kan med rette tale om, at der her er ført et strålende bevis for, hvad der kan nås af goder, når opgaver løses på grundlag af fællesskab. Det gælder i øvrigt ikke alene på de boligmessige områder.

Det individuelle ejerlejlighedssystem, der undsiger dette fællesskab undtagen lige på de nødvendige områder, som jeg senere skal nævne, kan man befrygte vil svigte de sociale opgaver og foranstaltninger, som det almennyttige byggeri har påtaget sig, simpelt hen for ikke at forøge sine anlægsudgifter. Og når så hertil føjes, at systemet ikke giver beboerne fordele, som ikke kan opnås på anden måde ser jeg ikke nogen anledning til, at vi skulle bære os anderledes ad end i Sverige, hvor man afviste systemet under hensyn til tinglysningsforholdene, under hensyn til større administration og for, som det hedder, at hindre uønsket spekulation.

I de lande, som har gennemført systemet, lande, som i øvrigt ikke kan fremvise en boligstandard, som tåler sammenligning med vor, er der heller ikke ubetinget tilfredshed med systemet, hvilket forklarer den ret ringe udbredelse, systemet har fået, i Vesttyskland således 2,7 pct. af boligproduktionen og i Berlin, hvor man er nået længst frem, 5 pct. Når systemets gennemførelse i den bestående boligmasse, således som VK-partierne ønsker det, ikke skaber én lejlighed mere, end der er i forvejen, kan systemet heller ikke bidrage til en lindring af den bolignød, der hersker visse steder, og med erfaringerne fra udlandet heller ikke væsentligt forøge nybyggeriet. Det kan derimod udvikle sig til en trussel mod de sociale hensyn, der skal tages i boligspørgsmålet, og skabe mulighed for, som man frygtede i Sverige, en udvidet boligspekulation.

Når så dertil føjes, at der ved systemets gennemførelse kan opstå en inflatorisk virkning, der ikke vil blive mindre ved at gøre boligen til familiens kreditgrundlag, må flere betænkeligheder melde sig. Denne inflatoriske virkning vil fremkomme som en konsekvens af højere belåning ved omprioriteringer, der sker ved lejernes overtagelse af ejendommen. Der vil komme en købergruppe på markedet, som i modsæt-